

(bis) c. 1020, «dominum *Ballam*, priorem Ouarre --- domni *Balle* prioris» a. 1119, «*Balla* prior» a. 1122 (MDuque, *Docs. de Ovarra*, 29.2, 41, 89.1, 6, 8; 97.8, 14; 49.5, 15; 150.1). També un testimoni firma «ego *Ballas*» en doc. de 1023, p. p. SerranoS (*NHRbg.*, 415).

Ara bé això es declinava en -ANIS genitiu; car un «*Balla Gartianis*» en doc. de c. 1063, d'aquella colle., va en el mateix doc. on figura *Furtunio Ballanes* (pp. 103, 102), i aquest deu ser fill d'aquell: FILIUS BALLANIS. No dubto que té arrel germànica: car BALD- té també forma BALDA, -ANS i és sabut que és arrel fecundíssima en l'antroponímia germànica; però en la documentació antiga de Pall. i Rbg. l'assimilació LD > ll és repetidíssima. De BALD- ha de resultar, doncs. 15 Però un diminutiu hipocorístic en -in: *BALLANIN estava abocat fatalment a la dissimilació en -arin. Cal creure que tenim una variant de *Ballanin etc. en un NP *Ballinan* d'un doc. de 1009 de la mateixa col·lecció d'Ovarra (12.5), i encara que MDuque diu que també es llegeix *Ballina*, probablement hem d'entendre-hi *Ballinà* o -nã.

Reapareix en altres llocs, on en part és probable que sigui traslladat del focus NO., o bé merament coincident; a CastPna. en els llibres de Vâlues de 1468: «Antoni *Ballaris*» i «En *Ballarich*». Son *Ballari* a Mall., te de Montuiri (Masc. 28I1, xLI, 124.15); *Ca's Ballarincs*, a Nyer (Conflent, xxiv, 16.7).

No fantasiem que a Rbg. pugui ser de provinença navarresa per més que allí s'expliqui fonèticament com prolongament local del ll. VALERIANUM: Caro Baroja diu que *Ballarivain* «lugar de la cendea de Ansoain» (llogaret petit, només set cases l'any 1802), amb formes antigues *Bayllarien*, *Baliarrey*n, i un *Baliarrain* de Guipúscoa (*Mater. Vco-Lat.*, p. 69). Cert que Aranzadi (*RIEB* VIII, 341) pensava si podia venir d'això un *Ballarin* que troba com cognom d'un recluta donostiarra el 1914 (però res d'això en Mitxelena, *Apell.*), car essent un hàpax cal creure que era d'una família d'origen ribagorçà; i el pas fonètic en -IANUM a -iain és normal en basc però impossible a Ribagorça.

BALLARÓ

En te. del Soler ross. (en el «terrier» de l'Eula, te. Tuïr) està per *Abelleró* derivat de *abellera*.

El BAL-LAU

A Benissa (xxxv, 94.18), i nom d'un morisc a Senija (llista de c. 1600) (xxxv, 105.23), deuria sortir per dissimilació de *Ballâl*, de l'arrel àr. *ball* 'mullar, humitejar', de la qual deu ser adjectiu intensiu, registrat *ballâl*, plural *-lîn* en *RMa*, 465.1f (*ball* «madefacere», 40a). Convertit sens dubte en NP (com a sobrenom): en efecte avui a Algèria *Bâllâl* (*GGAlg*), I a l'Aràbia central *Bilâl* és nom d'esclau (Hess.).

BALLÈM, Fonteta de ~

A Simat de Valldigna (xxxI, 185), bereb. *Bel(l)ezma*, i el NP algerià *Bellezmi*, que sembla nisba d'un nom tribal; per als quals veg. *Balarma* (supra).

BAL-LÈRO, Sant ~

En tinc nota a Formentera (com si fos NL, xxxix, 35.12). Té aires de mossarabisme, i ens recorda un cognom val. *Sanvalero*. És clar que falten detalls històrics i de tota mena, per afirmar seriosament que pugui venir de SANCTUS VALERIUS.

BALLESTA i BALLESTER

Noms aplicats a llocs on viuen o freqüentaven ballesters o es feia tir de ballesta (cf. *Cova Escudera*, no lluny de *Les Ballesteres*, pda. de Serratella, xxviii, 138.21, '42 × '16). *La Ballesta*, partida te. Tuixén (xxxviii, 38.25). *Cal Ballesta* te. baix Navès (xxxviii, 181.15). *Els Ballesters* vt. a Cotlliure (xxv, 181). Font i masia de *Ballesters* te. Riner (Baraut, *Miracle*, 13). Camí de *Ballesters*, o -ter te. Peníscola (xxviii, 194.2). Camí *Ballester* a Borriana (xxix, 146.23). *La Ballestera* mas, a Castalla (xxxv, 181.16, '04 × '34). Del cognom *Ballester* tinc nota a L'Escala, Beniatjar, Barxeta i com a molt freqüent a Benidoleig.

Ballfogó mall., vol. I, 59 i cf. s. v. *Vallfogona*, infra.

La BALLIBÈ

Partida amb una font a l'alt Pallars, te. Araós (xxi, 175, 178, 179): en pall. una -è oberta postula AI originari o ě + r + consonant. Encara que l'article femení fa pensar en VALLIS més aviat que en VALLUM 'sot en canal', com que és pda. no extensa, no pas una vall, i l'article pot ser afegit secundari aquell indici el contrapesa el fet que una font envia les aigües per un vall.

Empat entre diverses etimologies totes més o menys versemblants. a) VALLUM VARIUM 'de color gris-verdós', però per a la -i caldria suposar que s'hi va barrejar VALLEM amb -e pre-catalana. b) *Vall de Verns* > *Balliber(n)s*, semànticament molt lúcid i -bers > -bès fins és fonètica quasi normal, però caldria admetre que com a nom singular de la font s'extragué secundàriament d'un nom de pda. que fos **Ballibès* plural. c) *vall* + alguna forma secundària del seu sinònim basc *ibař*; si hi hagués un derivat IBARRI, rom. **ibarrjo*, la reducció a -arijo (que dóna pall. -è) és fonèticament corrent; però el postulat leximòrfic és ben fort. En tot cas descartem, per les insuperables barreres formals, la inducció que crea la semblança amb *Vallbiverna* o amb *Batllewell*. I també podem desestimar (c). Quant a (a), (b) en el fons no són incompatibles: pot ser (b) modificat per la idea de la (a).